

Frederik Barkhof, Erik Beek en Frank Joosten

De sandwichcursus ***'Als jongste geleerd, als oudste gedaan'***

De achtergrond

De sandwichcursussen van de NVvR worden sinds 1988 gehouden en zijn altijd succesvol geweest. Het aantal deelnemers stijgt nog steeds. De opzet van de cursus is in de loop der jaren veranderd: aan het einde van de jaren tachtig werd de cursus gehouden in het Postiljon Motel te Bunnik. Er werd nog gezocht naar een goede vorm. Soms waren alle lezingen plenair, soms waren enkele sessies plenair, gevolgd door lezingen in kleinere zaaltjes. Diverse sprekers hielden daar hun lezing meerdere keren op een dag. Toen de cursussen verhuisden naar de Jaarbeurs werden alle voordrachten plenair.

De sandwichcursus is gericht op twee groepen. Hij geeft scholing aan de arts-assistenten, en deze zijn verplicht om twee van de drie jaarlijkse cursussen bij te wonen. Ten tweede geeft hij bij- en nascholing aan radiologen, waarbij zowel kennis wordt 'opgefrist' als nieuwe ontwikkelingen worden signaleerd. Met het uitgeven van het abstractboekje 'EduRad' is een naslagwerk beschikbaar waarin up-to-date kennis over de Nederlandse radiologische praktijk kan worden nagezocht.

Naast het aanhalen van sociale contacten verwachten de deelnemers iets op te steken van de plenaire voordrachten. Volgens onderwijsdeskundigen zijn plenaire sessies niet het beste middel om kennis over te brengen, omdat de hoeveelheid informatie die als gevolg van een plenaire voordracht blijft beklijven over het algemeen zeer gering is. De huidige onderwijskundige inzichten pleiten voor onderwijs met een meer interactief karakter.

Om hieraan inhoud te geven is de afgelopen jaren ook geëxperimenteerd met een stelsysteem tijdens de sandwichcursus. Dit werd in de evaluaties positief gewaardeerd. In de Onderwijscommissie wordt dan ook regelmatig gediscussieerd over andere veranderingen van de vorm van een sandwichcursus met meer nadruk op interactieve elementen.

De mogelijkheid

Voor zomer 2004 stond de sandwichcursus 'Stralenbescherming en Beeldvormende Techniek' op het programma. Eind 2002 bleek dat deze niet door zou gaan. Het was mogelijk om de latere cursussen te vervroegen, maar het gat zou ook opgevuld kunnen worden met een sandwichcursus met een experimenteel, interactief karakter. Er werd gedacht aan groepen radiologen en assistenten van ongeveer 8-10 man. Een docent zou een 'casus' inleiden, waarna de deelnemers vragen moesten beantwoorden. Soms bij toerbeurt, soms willekeurig, alles erop gericht om een hoog aandachtsniveau bij de deelnemers vast te houden.

Het plan

De basis van de cursus was al snel duidelijk. Elk dagdeel zou bestaan uit een plenaire sessie van ongeveer 30 minuten, gevolgd door een 'interactieve' sessie van ongeveer twee uur. Dit vroeg om een combinatie van een grote zaal voor de plenaire sessies en een aantal kleine zaaltjes voor het interactieve gebeuren. Een en ander betekende dat de cursus buiten de zo vertrouwde Jaarbeurs zou worden gehouden.

In de eerste plannen was de cursus opgezet voor radiologen en assistenten. Echter, het aantal assistenten dat zou deelnemen aan deze (voor hun verplichte) cursus was vrij nauwkeurig bekend. Het aantal radiologen was een groot vraagteken. Dit werd gezien als een groot logistiek probleem. De combinatie van een nieuwe locatie én een onbekend aantal deelnemers stond vrijwel garant voor een grote mislukking. Daarom werd ervoor gekozen om alleen assistenten tot het experiment toe te laten. Het aantal deelnemers was dan tevoren ongeveer bekend. Als de groepen ongeveer 12 man groot zouden zijn en het aantal assistenten ongeveer 180 zou bedragen, zouden in

de 'sandwich'-opzet per cursus 90 assistenten deelnemen. Er zou dan behoefte zijn aan 8 onderdelen van de radiologie voor de interactieve sessies.

Achteraf bleken in de afgelopen anderhalf jaar zóveel extra assistenten te zijn aangenomen, dat het toch wat passen en meten werd en de groepen uitdijden tot 15 man.

Er werd besloten om in plaats van een EduRad een cd-rom te maken met de teksten/powerpointpresentaties van de plenaire sessies en powerpointpresentaties van de interactieve sessies.

Uitvoering

Er werd voor gekozen om de cursus te houden in de Reehorst te Ede i.p.v. in de Jaarbeurs, omdat de Reehorst een combinatie biedt van grote zalen voor plenaire bijeenkomsten én voor onze sponsors, tezamen met kleine zaaltjes op loopafstand voor de interactieve bijeenkomsten.

De plenaire sessies werden gehouden over onderwerpen die op de gewone, op een deelgebied gerichte, sandwichcursus niet aan bod komen. De onderwerpen waren:

De dood op de röntgentafel door *Roel van Dijk*

Management binnen de radiologie door *Rob de Vries*

De organisatie van de NVvR door *Lucas Kingma*

Het radiologisch verslag door *Han Laméris*.

Voor de interactieve sessies werden de assistenten gestratificeerd in eerste- en tweedejaars én derde- t/m vijfdejaars, om het onderwijs aan het te verwachten kennisniveau aan te passen. Acht secties/werkgroepen werden gevraagd om deel te nemen aan de interactieve sessies. Voor de eerste- en tweedejaars assistenten werd gekozen voor gastro-intestinale radiologie, neuroradiologie, skeletradiologie en thoraxradiologie. Voor derde- t/m vijfdejaars werd gekozen voor hoofd/halsradiologie, interventieradiologie, kinderradiologie en mammografie. Dit betekende dat een sectie/werkgroep docenten moest leveren én het lesmateriaal. Dit bleek geen probleem. Alle groepen waren enthousiast en wilden graag deelnemen.

Met dank aan alle deelnemende docenten is het inderdaad gelukt een cd-rom met het lesmateriaal te maken. Deze cd-rom kon aan het einde van de cursus worden uitgereikt aan de deelnemers en is verzonden aan alle maatschappen/vakgroepen radiologie in Nederland. De cd-rom is een verzameling casus en geen leermiddel. Tijdens de cursus werden de interactieve sessies begeleid door een docent. Als men de cd-rom bekijkt is uiteraard de docent afwezig, zodat men niet door de ziektegeschiedenis met haar beeldvorming wordt geleid. Sommige gevallen zijn ook zonder docent interactief, andere bevatten alleen een afbeelding met een diagnose.

Beoordeling

De cursus is zeer goed beoordeeld. Het eindcijfer voor de eerste cursus was 8,3, voor de tweede 8,4. Dit zijn de hoogste eindcijfers ooit behaald. De docenten waren over het algemeen ook enthousiast over de cursus. Sommige docenten zagen weinig verschil met hun eigen 'heilig uur'.

Voordelen en nadelen

Het grootste voordeel van een interactieve cursus is dat de kennisoverdracht directer is. De deelnemer kan niet wegdutten. Hij/zij moet bij de les blijven, want wie weet krijgt hij de beurt. Het valt te verwachten dat de cursisten tijdens de cursus iets geleerd hebben, met name het gestructureerd analyseren van een casus, alsmede opstellen van een differentiaaldiagnose aan de hand van beeldmateriaal. Overigens hebben we geen toets afgenomen bij het begin van de cursus en na afloop, zodat bovenstaande opmerkingen als speculatief aangemerkt kunnen worden. Een ander nadeel is de inherente onvolledigheid van het materiaal; door tijdgebrek kon per deelgebied slechts een beperkt aantal ziektebeelden de revue passeren.

Het grootste nadeel zijn de kosten. Behalve een plenaire zaal zijn ook enkele kleine zaaltjes nodig met een pc en een beamer. Verder was het aantal deelnemers kleiner dan bij de reguliere sandwichcursus, waardoor de inkomsten achterbleven. Het aantal standhouders was ook minder dan normaal.

De cursus deed een groot beroep op de secties/werkgroepen om docenten en lesmateriaal te leveren. Zoals gezegd is dat echter allemaal vlot en tot ieders tevredenheid verlopen.

Toekomst

Gezien het grote succes van de cursus ligt het in de rede om in de toekomst naast of in de sandwichcursussen interactief onderwijs te geven. Welke vorm dat zal gaan krijgen is nu nog niet duidelijk. Voorlopig gaan de sandwichcursussen op de oude voet voort!

Prof.dr. F. Barkhof

Dr. F.J.A. Beek

Dr. F.B.M. Joosten

This document was created with Win2PDF available at <http://www.daneprairie.com>.
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.